

Dag mee met Ronald van Raak

Filosoof in de politiek

Alumnus Ronald van Raak

Ronald van Raak is tegenwoordig een bekend Tweede Kamerlid voor de Socialistische Partij. Hij studeerde Filosofie en Maatschappijgeschiedenis aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. EA ontmoet hem op een hectische Prinsjesdag.

tekst Daan Rutten

beeld Ronald van den Heerik

De eerste politici druppelen naar buiten. Maxime Verhagen wandelt lachend langs. Sietse Fritsma van de PVV stieft voorbij en een cordon politieagenten vertrekt van het Binnenhof richting het Plein. Ronald van Raak bevindt zich in het centrum van het land, tussen de hoge heren en dames die de dienst uit maken. Wat dat betekent? Het betekent in elk geval veel bewakingsdeuren passeren. Zo meet het gepantserde, automatische draaideursysteem dat toegang verschaft tot de plenaire zaal precies hoeveel kilo's er passeren. Van Raak: "Oppassen, want er kan maar honderddertig kilo tegelijk doorheen. Een CDA-afgevaardigde bleek eens wat meer te wegen. Die kwam vast te zitten in het poortje en kon alleen nog maar brullen."

Het is de derde dinsdag van september en de schijnbaar altijd vrolijke Ronald van Raak komt zojuist van de Ridderzaal waar het koffertje met de Miljoenennota is geoffreerd aan de Tweede Kamer. "Die eerste zin van de koningin viel wel op", analyseert hij met een blik die kansen ruikt. "Er ging meteen geroezemoes door de zaal." Beatrix had de woorden 'stabiele regering' gebruikt in de Troonrede eerder op de dag. Pikant volgens Van Raak: "De minister-president heeft die Troonrede immers geschreven. Zou Balkenende toch niet zo blij zijn met de op handen zijnde coalitie van VVD, CDA en PVV?"

Mediademocratie

Maar er is geen tijd om daar al te lang bij stil te staan. In de Eerste Kamer, waar Van Raak drie jaar zat, daar kon je rustig lezen, nadenken en argumenten uitwisselen. Nu, in 'de maalstroom van de mediademocratie' zoals Van Raak het zelf noemt, is het de hele dag bijpraten, schouderklopjes in ontvangst nemen en journalisten te woord staan. Van Raak moet vanmiddag ook nog telefoontjes aannemen voor de 'Troontelefoon': iedereen kan bellen naar de SP met een reactie op de Miljoenennota. "Zo krijgen we meteen een beetje in de gaten hoe er in het land over gedacht wordt." Bijna alle Kamerleden van de SP staan de burger te woord: ☺

Ronald van Raak in het Tweede Kamergebouw vlak voor de Troonrede.

Dag mee met Ronald van Raak

ook bekende SP'ers doen telefoontjes in de belzaal, waar de ogen ondertussen gericht zijn op de breedbeeldtelevisie, ook vanwege het nieuws over het waxinelichtje dat naar de Gouden Koets is gegooid. "Hallo mevrouw, hier de Troontelefoon van de SP!" Van Raak heeft zojuist een oudere mevrouw te woord gestaan. "Zij vraagt zich af waarom zij overbodig lijkt in deze maatschappij. Ze heeft vanaf haar veertiende gewerkt, maar nu is ze opeens een financieel 'probleem'. Dat is toch vreselijk. Het is voor mijn geen nieuw geluid. Maar juist met deze mensen praat ik graag wat langer."

Een kleine winkelier

De achterkamertjes van de SP ademen een gezellige sfeer, niet in de laatste plaats omdat iedereen er met een Brabantse tongval lijkt te spreken. Maar schijn bedriegt: het gaat er 'dynamisch' aan toe. Al walgt Van Raak meteen bij het woord dat hij gebruikt. "Het is zo'n neoliberale term." Een Kamerlid is in de woorden van Van Raak een kleine winkelier. "Hij doet de inkoop, het spiegelen, de kassa en het magazijn." Een enkele naaste medewerker heeft Van Raak tot zijn beschikking, en die assisteert ook andere SP'ers op het gebied van Binnenlandse Zaken. Daarmee moet Van Raak het dan maar doen. Zijn portefeuille: politie en veiligheid, de waterschappen, het binnenlandse bestuur, Koningshuis, Antilliaanse Zaken, Binnenlandse Zaken en nog weer andere Algemene Zaken. "Nu leerde ik tijdens mijn studies al om veel stof snel op te nemen, maar dit is andere koek. Soms moet ik een dik pak papier binnen een kwartier bekijken en er mijn mening over geven. Zo leer je wel snel de essentie te achterhalen." Dat is nog niet alles. Bijna elke ochtend staat hij een journalist te woord, vaak al in de trein. En daar komen nog honderden e-mails en telefoontjes per week bij, van mensen die iets van hem willen. Glimlachend: "Meestal zijn het mails van: ik wil dat u dit en dit met spoed voor mij regelt. Zo gaat dat. Al heb ik natuurlijk liever iemand die zegt: ik wil dat dit verandert en ik ben zelf bereid

om er iets voor te doen, en uw steun zou van pas komen. Maar ach, het is een voorrecht dat mensen iets bij jou kwijt willen. Dat is de kracht van het Kamerlidmaatschap. Mensen kunnen je vertrouwen omdat een Kamerlid zijn bronnen kan beschermen. Mensen gaan een vertrouwelijk gesprek met je aan. Zo hoor je nog eens wat. Kijk, dan kan je er bijvoorbeeld achter komen dat er bij de landelijke politieorganisatie vtsPN misstanden zijn; dat er te veel geld wordt uitgegeven aan externe partijen. Andere keren heb je minder aan het verhaal van iemand. Ik kan dus helaas niet iedereen helpen, en ook niet alles voor elkaar krijgen. Maar ik geef wel iedereen antwoord. Kamerlid ben je dag en nacht. Het is een roeping. Het is zeker tachtig uur werken in de week, ha, maar dan echt. Dus niet zoals een manager die zegt dat hij tachtig uur per week werkt."

Luilekkerand

Bij zijn studie Filosofie aan de Erasmus Universiteit lag de nadruk op het vrije en onafhankelijke denken. Daar heeft hij nu profijt van. "Je moet je onafhankelijkheid bewaren." Het Binnenhof is een verlokkelijk Luilekkerland waar iedereen je vriend wil zijn. Hij wijst vanaf de brug naar de borrelende menigte beneden. "Dat feest is er niet alleen vandaag met Prinsjesdag, maar dit soort bijeenkomsten zijn er in Den Haag elke dag, meestal georganiseerd door lobbyorganisaties. Daar kun je zo aanschuiven. Ik ken hun verhalen inmiddels wel en ik kan er meestal niet zoveel mee. Ze spreken natuurlijk toch voor een bepaald particulier belang, van bijvoorbeeld een bedrijf. Logisch natuurlijk. Maar ik investeer mijn tijd liever in de concrete problemen die de burger ervaart. Zo initieerde ik vorig jaar een onderzoek onder tienduizend politieagenten. Daar kwam al uit wat kort geleden ook nog eens door het tv-programma *EenVandaag* werd ontdekt: de agenten zijn ontevreden en dat is terecht. Jarenlang keek men vooral naar de cijfers en dacht men: daar kan nog wel iets vanaf. Dat blijkt in de praktijk dus niet zo. Met Hero Brinkman van de PVV heb ik me hardgemaakt voor de politie,

en de VVD was het daar ook mee eens en er zijn afspraken over gemaakt. Al lijken ze die nu weer te zijn vergeten in de begroting. Ik ga ze aan hun woord houden."

Dat Van Raak zijn vrijheid probeert te behouden ten opzichte van de lobbyclubs is één ding. Maar de onafhankelijke en vrijdenkende filosoof blijven in een dwingend partijverband, kan dat eigenlijk wel? Dat de SP stevig van boven af wordt geregeerd, is volgens Van Raak een fabeltje. "Als leider was Jan Marijnissen vooral een uitstekende luisteraar. Emile Roemer is van hetzelfde laken een pak, in die zin. Goede leiders zijn goede luisteraars. Ik voel me helemaal thuis bij het gedachtegoed van de SP. Er wordt over alles gediscussieerd. Soms komt het natuurlijk voor dat ik het oneens ben met het beleid, maar dat is dan alleen op heel kleine puntjes. Dan verlies je wel eens. Dat kan gebeuren in de politiek en het hoort erbij. Uiteindelijk sta je samen sterker." Deze opstelling zorgde tijdens zijn studie wel eens voor discussie, vertelt Van Raak. Behalve de filosoof Jos de Mul, herinnert hij zich ook Henk Oosterling nog goed als docent aan de Rotterdamse universiteit. "Dat is een mooie man om college van te krijgen, hij heeft iets heel fysieks en hij deed ook van alles met vechtsporten en zo. We hadden geregeld pittige discussies, kan ik me herinneren. Voor mij was hij toch iets te zeer een anarchistische vrijdenker, een deconstructivist. Ik geloof meer in vrijheid door gebondenheid. Je moet als samenleving heel veel organiseren voordat mensen vrij kunnen zijn. Misschien dat de discussie daardoor wel eens stevig uitpakte."

Even nadenken

De dwang van de media is hem soms wel te gortig, en hij geeft ook toe: "We doen er ook zelf aan mee. Ik ook, wanneer ik bijvoorbeeld toezeg om binnen een kwartier een partijstandpunt te formuleren. Ik heb wel voor mezelf besloten om het ook gewoon te zeggen wanneer ik het nog niet weet en over een standpunt na moet denken. Eerst zag je dan wel eens een journalist raar kijken. Inmiddels zijn ze het wel gewend ☹"

Andere EUR-alumni in de landelijke politiek

Ronald van Raak is niet de enige alumnus die in politiek belandde. Anderen zijn onder meer:

- ☛ Jan Kees de Jager, minister van Financiën in Balkenende IV
studeerde Sociologische economie, Bedrijfsconomie en Nederlands recht
- ☛ Ab Klink, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport in Balkenende IV
studeerde Sociologie
- ☛ Eimert van Middelkoop, minister van Defensie en minister van Wonen, Wijken en Integratie in Balkenende IV
studeerde Sociologie
- ☛ Neelie Kroes, Europees Commissaris Digitale Zaken, eerder minister o.m. Verkeer en Waterstaat
studeerde Economie
- ☛ Marianne Thieme, fractievoorzitter Partij voor de Dieren
studeerde Nederlands recht
- ☛ Ruud Lubbers, voormalig minister-president en VN-Commissaris
studeerde Economie
- ☛ Herman Heinsbroek, minister Economische Zaken in Balkenende I
studeerde Rechten
- ☛ Cees Veerman, minister Landbouw, Natuur en Visserij in Balkenende I, II en III
studeerde Economie
- ☛ Jan Pronk, minister in kabinetten Den Uyl, Lubbers III, Kok I en Kok II, diverse functies in VN
studeerde Economie
- ☛ Frans Weisglas, oud-voorzitter van de Tweede Kamer
studeerde Economie
- ☛ Joost Eerdmans, oud-Kamerlid namens LPF, nu wethouder in Capelle a/d IJssel
studeerde Bestuurskunde
- ☛ Ersilia de Lannooy, minister van Financiën Curaçao
studeerde Bedrijfskunde

Iedereen kan bellen met de 'Troontelefoon' van de SP tijdens Prinsjesdag.

Dagje mee met Ronald van Raak

'Kamerlid ben je dag en nacht.'

van me. Niettemin is het waar dat we deels in een mediademocratie opereren. Dat heeft zijn effecten op de politiek. Wanneer er camera's bij een debat zijn, dan gaan veel politici voor de soundbytes, de oneliners. Ze willen voor het oog van de camera een punt maken. Maar gelukkig zijn bij de meeste debatten geen camera's aanwezig. Dan worden er dossiers diepgaand besproken. Er worden argumenten uitgewisseld en gewogen. Dan zijn er wel

'Ik denk dat we bij de SP best iets feller mogen zijn'

degelijk mensen die zich inleven in het standpunt van de ander en samen tot een oplossing proberen te komen. Daarom heb ik vertrouwen in de politiek. Het parlement heeft macht. Wanneer de nood hoog is en 76 zetels of meer willen hetzelfde, dan gebeurt dat ook. Natuurlijk verlies je ook wel eens. Als je daar niet tegen kan, dan moet je niet

in de politiek gaan. Maar wanneer een klokkenluider naar mij toekomt met een rapport waarvan de minister of het ministerie - dat per definitie een gekleurde voorstelling van zaken geeft - geen gewag maakt, dan schuif ik dat onder hun neus. Dan moeten ze wel reageren en dat heeft zin." Frustrerend en eigenlijk onbegrijpelijk is het wel voor Van Raak dat vandaag alle pijlen op het Binnenhof naar rechts lijken te staan. Terwijl juist het neoliberale gedachtegoed van 'greed is good' de ellende veroorzaakt heeft in zijn ogen. "Het onbegrijpelijke is dat veel mensen het met de analyse van de SP eens zijn, maar blijkbaar nog geen vertrouwen hebben in onze oplossingen. Dat is ons aan te rekenen. Ik denk dat we best iets feller mogen zijn."

Nieuwe munitie werd hem net aangeleverd via de Troontelefoon. Iemand van een beveiligingsbedrijf bood zich aan als een contact. En er was een beller die een pakkende term voor aandelenbelasting van de hand deed. "Speculatiebelasting, dat is inderdaad een goede, mevrouw." **ea.**

Via de wetenschap de politiek in

Ronald van Raak (1969, Hilvarenbeek) studeerde Maatschappijgeschiedenis en Filosofie aan de EUR. Zijn afstudeerscriptie ging over Bertolt Brecht, en was getiteld 'De moderne dwaas'. Aanvankelijk leek zijn carrière richting de wetenschap te gaan. Hij promoveerde in 2000 met een proefschrift over het conservatisme in Nederland. Maar hij 'had tijd over' en van de weeromstuit rolde het balletje naar links. Hij ging onderzoek doen voor het wetenschappelijk bureau van de SP, waar de partij hem oppikte als kandidaat voor de Eerste Kamer. Hij werd Eerste Kamerlid in 2003 en in november 2006 mocht hij naar de Tweede Kamer.